Riskbedömning av tvätteriarbetare

Upphandlingsmyndigheten bedömer att det är hög risk för oskäliga arbetsvillkor vid upphandling av tvätteriarbete. Bedömningen baseras på nedan angivna riskindikatorer. En upphandlande myndighet eller enhet kan använda dessa uppgifter som underlag i sin egen behövlighetsbedömning.

Risker förändras över tid

Vi genomförde riskbedömningen i oktober 2026 och den baseras på aktuella förhållanden vid tillfället för bedömningen. Du kan använda den som utgångspunkt i din egen behövlighetsbedömning, men tänk på att risker förändras över tid. Som upphandlande organisation behöver du alltid göra en egen behövlighetsbedömning för att analysera vilka risker det finns inför den enskilda upphandlingen.

Mer om behövlighetsbedömning och vad det innebär

Så har vi gjort vår riskbedömning

Upphandlingsmyndigheten har med hjälp av öppna källor som rapporter, nyhetsartiklar och statistik tagit fram riskbedömningen. I riskbedömningen presenteras informationen under sju riskindikatorer:

1. Utbildningsnivå
2. Kollektivavtalstäckning och organisationsgrad
3. Reglering av yrkesgruppen
4. Underleverantörer
5. Utländsk arbetskraft
6. Konkurrenssituation
7. Arbetsmiljö

Underlaget för bedömningen har därefter skickats till IF Metall och IKEM för synpunkter varvid de har beretts möjlighet att lämna ytterligare förtydliganden.

Arbetstagare som omfattas av riskbedömningen

Yrkesgruppen omfattas av kollektivavtalet för Tvättindustrin/ Textilservice mellan Innovations- och kemiindustrierna i Sverige (IKEM) och Industrifacket Metall.

Följande yrkesgrupper ingår inte i riskbedömningen:

- tvätteriarbetare på kemtvättar och chaufförer på tvättanläggningar

Riskindikatorer

Såra sju riskindikatorer är de samma för samtliga yrkesgrupper. Vissa indikatorer är därför mer eller mindre relevanta i relation till olika yrkesgrupper.

Låga krav på formell yrkesutbildning (Utbildningsnivå)

I branscher med låga krav på formell utbildning är den anställde i högre grad utbytbar än i branscher med högre krav på formell utbildning, vilket medför en ökad risk för att den anställde exploateras.

Inom tvätteribranschen förekommer yrkesgrupper med låga eller inga formella utbildningskrav. Statistik från Sveriges Tvätteriförbund visar att 31 procent av yrkesgruppen har högst grundskoleutbildning, medan ytterligare 25 procent har högst två års gymnasieutbildning, 27 procent har tre års gymnasieutbildning och 15 procent har eftergymnasial utbildning.[1]

Den fackliga organisationsgraden är okänd (Kollektivavtalstäckning och organisationsgrad)

I branscher med låg kollektivavtalstäckning och organisationsgrad är risken för oskäliga arbetsvillkor större eftersom de anställdas förhandlingsstyrka och möjlighet till att påverka sin situation är begränsad.

Av cirka 300 svenska tvätterier[2] är 104 tvätterier bundna av kollektivavtalet mellan IF Metall och IKEM.[3] Den fackliga organisationsgraden inom yrkesgruppen är okänd.

Krav på personalliggare (Reglering av yrkesgruppen)

Att en yrkesgrupp är reglerad kan dels vara ett tecken på att yrkesgruppen är utsatt och därför behöver skyddas av regleringar. Det kan också vara så att en yrkesgrupp har ett bättre skydd mot att utnyttjas just för att branschen är reglerad.

I enlighet med Skatteförfarandelagen (2011:1244) måste företag inom tvätteribranschen föra personalliggare.[4]

Arbetsmiljöverket har föreskrifter och allmänna råd som är relevanta för tvätteritjänster. AFS 2023:10 om risker i arbetsmiljön, AFS 2023:11 om arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning samt AFS 2023:12 om utformning av arbetsplatser är alla relevanta för branschen.[5] [6] [7] I fallet om utformning av arbetsplatser så är det framförallt risken för värmestress och buller som är relevant.

---

[1] Sveriges Tvätteriförbund (2025) Branschrapport 2025: https://tvatteriforbundet.se/wp-content/uploads/Branschrapport-2025.pdf, s 20
[2] Sveriges Textilservicebransch (nedladdat oktober 2026): https://www.textilservicebranschen.se/om-textilservicebranschen/
[3] Mejlkorrespondens med IF Metall, den 30 september 2026
[4] Skatteförfarandelag (2011:1244) | Rättslig vägledning | Skatteverket
[5] AFS 2023:10, kap. 4 & 6. Risker i arbetsmiljön (AFS 2023:10), föreskrifter - Arbetsmiljöverket
[6] AFS 2023:11, kap 2. Arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning – säker användning (AFS 2023:11), föreskrifter - Arbetsmiljöverket
[7] AFS 2023:12, kap. 3, 6 & 7. Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:12) om utformning av arbetsplatser, föreskrifter - Arbetsmiljöverket

Vad gäller AFS 2023:10 kan det bland annat handla om hantering av tvätt som är kontaminerad av cytostatika eller andra smittokällor som kräver en säker hantering. Arbetsmiljöverket kan följa upp att kraven efterlevs genom inspektioner.[8]

Företag som är medlemmar i Sveriges Tvätteriförbund får kvalitetsmärkningen T-märkning efter godkänd auktorisationskontroll vilket innebär att de uppfyller förbundets krav på bland annat yrkesmässig kunskap och god företagsamhet, vilket innefattar bland annat miljöpåverkan, arbetsmiljö, energiförbrukning.[9]

Underleverantörer förekommer (Underleverantörer)

I branscher med långa leveranskedjor med många underleverantörer minskar insynen vilket leder till att oseriösa företag längre ner i leveranskedjan är svårare att upptäcka. Med det sagt kan en lång leveranskedja med seriösa företag fungera problemfritt, likväl som oskäliga arbetsvillkor kan förekomma i en kort leveranskedja.[10]

Enligt Sveriges Tvätteriförbund arbetar ungefär 5 500 personer inom tvätt- och textilservicebranschen. Förbundet uppskattar att det utöver dessa finns ungefär 400 arbetstagare hos underleverantörer till företag inom tvätt- och textilservicebranschen som jobbar med beställningar från branschföretagen. Det indikerar att användning av underleverantörer förekommer inom branschen. [11]

Över hälften av arbetstagarna utlandsfödda (Utländsk arbetskraft)

Att använda utländsk arbetskraft är vanligt i många branscher och innebär ingen risk i sig. Däremot ställer användandet av utländsk arbetskraft ökade krav på arbetsgivaren att skydda arbetstagaren.

Enligt Svenska Tvätteriförbundet är mer 59 procent av arbetstagarna inom branschen utlandsfödda, var av 46 procent är födda utanför Europa.[12]

IKEM bedömer att det, bland deras medlemsföretag, är ovanligt med utstationerade arbetare i tvätterierna.[13]

Prispress förekommer (Konkurrenssituation)

Tvätteribranschen har idag en total omsättning på över sju miljarder kronor i Sverige. Det största företaget i branschen omsätter ensamt tre miljarder kronor.[14]

Svenskt Näringsliv menar att det i undantagsfall förekommer att oseriösa företag inom tvätteribranschen konkurrerar ut seriösa företag på den offentliga marknaden.[15]

---

[8] Arbetsmiljöverket (nedladdat oktober 2026) Så går en inspektion till. Så går en inspektion till - Arbetsmiljöverket
[9] Sveriges Tvätteriförbund (nedladdat oktober 2026) T-märket. T-märket – Sveriges Tvätteriförbund
[10] Översyn av entreprenörsansvaret (SOU 2023:26): https://www.regeringen.se/contentassets/282bbee54e60444aa302b0d1842245e2/sou-2023_26_pdf-a_webb.pdf, s 137
[11] Sveriges Tvätteriförbund (nedladdat oktober 2026) Jobb, jobb, jobb. Jobbtillväxt – Sveriges Tvätteriförbund
[12] Sveriges Tvätteriförbund (2025) Branschrapport 2025: https://tvatteriforbundet.se/wp-content/uploads/Branschrapport-2025.pdf, s 20
[13] Mejlkorrespondens med IKEM, den 5 oktober 2026
[14] Sveriges Tvätteriförbund (2024) Branschrapport 2025: https://tvatteriforbundet.se/wp-content/uploads/Branschrapport-2025.pdf, s 6-7
[15] Svenskt Näringsliv (2022) Oseriösa företag i offentlig upphandling. Oseriösa företag i offentlig upphandling

Tvätteribranschen för tvätt från sjukhus har gått från att ha drivits i offentlig regi till att ha blivit outsourcad. Detta har förändrat förutsättningarna i branschen. IKEM uppger att offentliga aktörer pressar ned priserna på den öppna marknaden.[16]

Vanligaste arbetsolyckorna – fall (Arbetsmiljö)

Sveriges Tvätteriförbund rapporterar i sin hållbarhetsrapport att de vanligaste anmälda arbetsolyckorna inom yrkesgruppen är ”fall av person”. Antalet anmälda fall har ökat de senaste åren, från 60-80 till över hundra 2024.[17]

Prevent, en ideell organisation som ägs av Svenskt Näringsliv, LO och PTK har tagit fram en vägledning om tvätteriets ergonomi. Vägledningen visar att arbetsmoment på tvätterier kan vara repetitiva, tunga och innebära ansträngande arbetsställningar.[18]

En annan arbetsmiljörisk inom yrkesgruppen är värmestress. Tvätt-, tork- och manglings-/pressprocesser genererar värme, ofta i kombination med hög luftfuktighet och fysisk arbetsbelastning. Denna kombination gör att kroppen vid inte kan hålla nere kroppstemperaturen genom svettning. Arbetsmiljöverket lyfter även risken för stick- och skärskador, på grund av vassa föremål som kan följa med tvätten.[19]

En annan typ av risker som förekommer i tvätterier är utsatthet för kemikalier som tvätt- och blekmedel som kan irritera huden, samt damm som kan irritera luftvägar.[20]

Riskbedömning med källhänvisningar

Riskbedömning för tvätteriarbetare med källhänvisningar

[16] Mejlkorrespondens med IKEM, den 5 oktober 2026
[17] Sveriges Tvätteriförbund (2025) Hållbarhetsrapport 2025. https://tvatteriforbundet.se/wp-content/uploads/hallbarhetsrapporten-2025.pdf, s 12
[18] Prevent (2024) Tvätteriets ergonomi. https://www.prevent.se/globalassets/.prevent.se/bransch/industri/tvatteri/tvatteriets-ergonomi-uppl-2.pdf.
[19] Arbetsmiljöverket (nedladdat oktober 2026): https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/smittrisker/stick--och-skarskador-i-arbetet/
[20] Mejlkorrespondens med IF Metall, den 22 september 2026

Vi hjälper dig att ställa arbetsrättsliga villkor

Indikerar din behövlighetsbedömning risk för oskäliga arbetsvillkor? Om det framkommer risk för att arbetstagarna som ska utföra kontraktet riskerar att få oskäliga arbetsvillkor, så ska arbetsrättsliga villkor anges inför upphandlingen.

Vi har tagit fram stöd som hjälper dig att ställa krav på arbetsrättsliga villkor i din upphandling.

Om att ange arbetsrättsliga villkor